

Taşra Sakinliğinde Sakin Şehir Olmak: Yenipazar*

Duygu AK¹

ÖZ: Çalışmada Yenipazar halkının sakın şehir olmaya yönelik algılamalarını ortaya koymak amacıyla anket uygulanmıştır. Sakin şehir algısını oluşturan bileşenler ve sakın şehir olmaktan duyulan memnuniyet düzeyi arasındaki ilişkiyi analiz etmek için çapraz tablo analizi kullanılmıştır. Bunun sonucunda sakın şehir olmaktan duyulan memnuniyet düzeyi değişkeni üzerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulgulan değişkenler yaş, ikamet süresi ve sürdürülen iş değişkenleri olarak; anlamlı farklılık bulgulanmayan değişkenler cinsiyet, eğitim düzeyi ve yaşanılan mahalle değişkenleri olarak tespit edilmiştir. Ayrıca anket formunda yer alan ifadelere katılımcıların verdikleri cevapların frekans analiziyle değerlendirilmesi sonucunda katılımcıların yalnızca sakın şehir olmanın ekonomik kentsel yaşam kalitesine yönelik olumlu olarak algıladıkları ifadeler olduğu; ancak bunun dışında fiziksel/mekansal, çevresel, sosyal ve kültürel kentsel yaşam kalitesine yönelik genel olarak algılamalarının olumsuz olduğu bulgulanmıştır. Ortaya çıkan bu sonuçta Yenipazar'ın sahip olduğu taşra özellikleri de etkili olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Cittaslow, sakın şehir, taşra, kentsel yaşam kalitesi, Yenipazar.

JEL Kodu: Q10, Q00, R00, R11

To Be a Slow City in The Rural Slowness: Yenipazar

ABSTRACT: In the study, a questionnaire was applied to reveal the perceptions of Yenipazar people towards being a slow city. Cross-table analysis was used to analyze the relationship between the components of the slow city perception and the level of satisfaction of being a slow city. As a result, variables that were found have statistically significant differences were determined as age, period of residence and work; variables that were not found to have statistically significant differences were determined as gender, educational level and neighborhood. In addition, as a result of the frequency analysis of the responses of the participants to the statements taken in the questionnaire form, it was found that there are statements which the participants were only perceived as positive for the economical urban quality of life, however, except this, perceptions in general of physical / spatial, environmental, social and cultural urban quality of life were negative. The rural characteristics of Yenipazar is also effective in this emerging result.

Keywords: Cittaslow, slow city, rural, urban quality of life, Yenipazar.

JEL Codes: Q10, Q00, R00, R11

Geliş Tarihi / Received: 15/01/2019

Kabul Tarihi / Accepted: 28/02/2019

*Bu çalışma yazarın “Kentsel Yaşam Kalitesinin İyileştirilmesinde Yavaş Kent (Cittaslow) Uygulamalarının Etkisi Üzerine Bir Analiz: Aydın/Yenipazar Örneği” adlı doktora tezinden faydalanılarak hazırlanmıştır.

¹ Arş. Gör. Dr., Uşak Üniversitesi, İİBF, ak87.duygu@gmail.com, orcid.org/0000-0001-6736-5643

1. Giriş

Küreselleşme sürecinde ulus-devletlerin etkisini yitirmeye başlaması ile birlikte kentlerin başat aktörler olarak ön plana çıkmaları ve kendi stratejilerini oluşturarak küresel ekonominin işleyişinde yeni roller kazanmaları, son yıllarda sıklıkla vurgulanan ve dikkat çeken konular arasındadır. Kentlerin bu süreçte izledikleri stratejilere bakıldığında lüks alışveriş merkezleri, rezidanslar, kongre merkezleri, altyapı yatırımları vb. yolu ile birçoğunun birbirine benzer bir fiziksel çevreye sahip oldukları görülmektedir. Dünya üzerinde birçok kentin birbirinin kopyası olmasına, kimliksiz ve sıradan kentlerin ortaya çıkmasına neden olan bu duruma bir karşı çıkış olarak 1999 yılında İtalya’da sakin şehir hareketi ortaya çıkmıştır. Her şeyden önce sakin şehir hareketinin temel amacı, kentlerin yerel ve özgün kimliklerinin korunması ve kentsel yaşam kalitesinin iyileştirilmesidir. Sakin şehirler; hava, su, gürültü ve ışık kirliliğinin kontrol altına alınması, alternatif enerji kaynaklarının ve geri dönüşümün teşvik edilmesi, yeşil alanların artırılması, geleneksel mimarinin ve yaşam tarzının korunması, yerel kalkınmanın güçlendirilmesi gibi politikalar ile bu amacını gerçekleştirmeye çalışmaktadır.

Literatürde sakin şehirlere yönelik çalışmaların birçoğu, küreselleşme-yerelleşme ilişkisi, sürdürülebilir kalkınma, turizm gibi alanlarda yoğunlaşmaktadır. Çalışmanın amacı, gerek ortaya çıkış motivasyonu ve gerekse özellikle İtalya gibi Avrupa ülkelerindeki başarısı düşünüldüğünde alternatif bir kentleşme modeli olarak gösterilen sakin şehir hareketinin Türkiye’deki ilk üyelerinden biri olan Yenipazar örneğinde gerçekten kurgulandığı haliyle çalışıp çalışmadığını ve bu sonuçta Yenipazar’da gözlemlenebilen taşra özelliklerinin etkili olup olmadığını ortaya koymaktır.

Çalışma giriş ve sonuç bölümleri hariç olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm sakin şehir hareketinin tanıtıldığı literatür taramasından oluşan teorik bölümdür. İkinci bölüm araştırmanın amacı, veri toplama yöntemi ve anket analizlerinden oluşmaktadır. Üçüncü bölümde ise, ikinci bölümde yer verilen araştırma bulgularının ortaya çıkmasında Yenipazar’ın sahip olduğu taşra özelliklerinin etkili olup olmadığı ortaya konmaktadır.

2. Sakin Şehir Hareketi

Küreselleşme dinamikleri ile birlikte yaşamın her alanına nüfuz eden değişim ve dönüşümler, kuşkusuz kentlerin fiziksel mekânı ve kentsel yaşamda da büyük ölçüde etkili olmuştur. Küreselleşmenin kentlerde yarattığı homojenleşme ve tektipleşme etkisine karşılık küreselleşmeyi reddetmeden ancak yerel kimlik ve özgünlüklerini koruyarak dünya sahnesinde yer almak isteyen kentler, 1999 yılında İtalya’da Chianti kentinin belediye başkanı Paolo Saturnini’nin önderliğinde bir birlik oluşturmuştur. Bu birliğin adı, Sakin şehirler (Cittaslow) Birliği’dir.

Sakin şehir, çok uzun bir geçmişe sahip olmamasına rağmen hızla gelişim gösteren ve ilgi toplayan bir konu olmuştur. Kökleri, 1986’da İtalya’da Amerikan tarzı fast food zincirlerinin yaygınlaşmasına karşı çıkmak amacıyla Carlo Petrini tarafından

başlatılan yavaş yemek hareketine uzanmaktadır. Sakin şehirlerin temel amacı, kentin yerel özgün kimliğini koruyarak kent sakinlerinin yaşam kalitelerini arttırmaktır.

Uluslararası Cittaslow Birliği, küreselleşmenin sonucu olarak ortaya çıkan kentlerin yerel ve tarihi dokusunun tektipleştirmesini ve yerel karakteristiklerin kaybolmasını engellemek için yavaş yemek hareketinden doğmuş bir yerel yönetimler birliğidir (cittaslowseferihisar.org). Günümüzde küreselleşmenin de bir sonucu olarak birbirinin tıpa tıp aynısı olan kentler arasında, yerel karakteristiklerin vurgulanması açısından sakın şehirler, tektipleşme ve standartlaşmaya karşı direnebilmeyi hedefleyen bir felsefeye sahiptir (Bilgi, 2013: 47).

Dünyada ve Türkiye’de sayıları hızla artan sakın şehirlerin bu unvanı elde edebilmek için diğer kentlerden ayrılan bazı kriterleri taşımaları gerekmektedir. Bir yerin sakın şehir unvanını alabilmesi, bu kriterleri sağlamasına ve bu kriterlerin sürdürülebilirliğini ispatlamasına bağlıdır (Karataş ve Karabağ, 2013: 5). Uluslararası Cittaslow Birliği’nin bu konuda öncelik verdiği en önemli nokta, kent nüfusunun 50.000’in altında olmasıdır. Uluslararası Cittaslow Birliği kurulduğu zaman 59 olan kriter listesi, 2013 yılında Uluslararası Bilim Komitesi tarafından güncellenerek 72’ye çıkarılmıştır. Bu kriterler;

- Çevre politikaları
- Altyapı politikaları
- Kentsel yaşam kalitesi politikaları
- Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkârlara dair politikalar
- Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar
- Sosyal uyum
- Farkındalık şeklindeki 7 kriter başlığı altında gruplandırılmıştır².

Sakin şehir kriterleri, sürdürülebilir bir kente kavuşmak isteyen yerel yönetimler için bir yol haritası işlevi görmektedir. Kentlerin karbon ayak izlerini azaltmak, yenilenebilir enerji kaynaklarından faydalanmalarını sağlamak, geri dönüşüm, atık yağ ve pillerin toplanması, enerji tasarrufu kampanyaları düzenleme gibi konularda projeler geliştirilmesini teşvik etmektedir (Göçkan, 2012: 104). Sakin şehirlerde yerel üreticiler ve ürünler belediyenin kurduğu pazarda tüketici ile buluşturulmakta, fast food restoranları yerine yerel yemekler yapan lokantalar bulunmakta, güneş enerjili aydınlatmanın kullanıldığı peyzaj projeleri gerçekleştirilmekte, pazarda naylon poşet yerine file kullanımı ve araba yerine bisiklet kullanımı teşvik edilmektedir.

3. Sakin Şehir Yenipazar

Türkiye’de sakın şehir hareketi, Seferihisar’ın 28 Kasım 2009 tarihinde Cittaslow sertifikası almasıyla Seferihisar öncülüğünde başlatılmıştır. Ardından 24 Haziran 2011’de Polonya’daki Lidzbark Warminski’nde düzenlenen Cittaslow Uluslararası

² Kriterler için bkz. Cittaslowturkiye.org

Kongresi'nde Akyaka (Muğla), Yenipazar (Aydın), Gökçeada (Çanakkale) ve Taraklı (Sakarya)'nın da sakin şehir ilan edilmesiyle Türkiye'deki sakin şehir sayısı 5'e çıkmış ve böylece Türkiye'de Ulusal Cittaslow Birliği kurulmuştur (cittaslowturkiye.org). Ardından:

- 2012 yılında Yalvaç (Isparta), Vize (Kırklareli) ve Perşembe (Ordu),
- 2013 yılında Halfeti (Şanlıurfa),
- 2015 yılında Şavşat (Artvin),
- 2016 yılında Uzundere (Erzurum),
- 2017 yılında Gerze (Sinop), Göynük (Bolu), Eğirdir (Isparta) ve
- 2018 yılında Mudurnu (Bolu)'nun da birliğe kabulü ile birlikte Türkiye'de şu an için sakin şehir üyesi olan 15 kent bulunmaktadır.

3.1. Araştırmanın Amacı

Herkesin var olduğunu bildiği taşra gerçekliği, hem mekânsal/coğrafi bir uzaklığa (Alver, 2017: 11) hem de sıkıntılı bir ruh halinin varlığına (Gürbilek, 2010: 56) işaret etmektedir. Taşraya ilişkin literatürde “taşra güzellemesi” ve “taşra olumsuzlaması” şeklinde ikiye ayrılabilen görüşler, taşraya ait gözlemlenebilen ortak özellikleri gözler önüne sermektedir. Aydın ili Yenipazar ilçesi, yönetsel bir birim olarak ilçe konumunda olsa da, taşraya ait ortak özellikler bakımından incelendiğinde taşra özelliklerine sahip olduğu görülmektedir. Bir yanda gün geçtikçe büyüyen Uluslararası Cittaslow Ağı gibi bir uluslararası ağa üye olmuş, ama diğer yanda sahip olduğu bu taşra özellikleri nedeniyle kendi içerisine kapanmış olan Yenipazar, taşra sakinliğinde sakin şehir olmanın nasıl olduğunu bizlere somut bir şekilde sunmaktadır. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, Yenipazar'da halkın sakin şehir olmayı nasıl algıladıklarını anket yoluyla belirlemek ve bu algılamada taşra özelliklerinin etkili olup olmadığını ortaya koymaktır.

3.2. Veri Toplama Yöntemi

Yenipazar'da gerçekleştirilen araştırmada Yenipazar ilçe merkezinde ikamet edenlerin sakin şehir olduktan sonra kentsel yaşam kalitesi algılarının ne yönde değiştiğini ölçmek amacıyla anket uygulanmıştır. Araştırma kapsamında anket formu, çeşitli araştırmalarda kullanılan ve kentsel yaşam kalitesini oluşturduğu kabul edilen boyutlar ile sakin şehirlerin özellikleri ve sakin şehir olmanın gereği olarak karşılanması gereken kriterler birlikte düşünülerek hazırlanmıştır. 100 kişi üzerinde gerçekleştirilen pilot uygulama neticesinde nihai hali verilen anket sorularının bilimsel amaçlı ölçme işlevini yüksek güvenilirlikte ve geçerli bir şekilde yapabileceği görülmüş, bu bakımdan araştırmada katılımcıların sakin şehir algısıyla ilgili tespitlerine dair yorum yapmaya elverişli bulgular sunabileceğine kanaat getirilmiştir. Veri kalitesinin kontrolü sırasında da kategorik değişkenler, kayıp

değer ve sapkın değerler incelenmiş, ortaya çıkan çarpıklık ve basıklık değerleri verilerin normal dağıldığını göstermiştir.

Araştırmanın evreni, Yenipazar ilçe merkezinde yaşayan ve kentsel nüfusu oluşturan yerel halktan ibarettir. Yenipazar ilçesi Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2016 verilerine göre kentsel nüfus ve kırsal nüfus toplamı olarak 12.800 nüfusa sahiptir. Muhtarlarla yapılan görüşmeler ve TÜİK verilerinden elde edilen bilgilere göre toplam nüfus içinde Yenipazar ilçe merkezinde yaşayan nüfusun, yani kentsel nüfusun payı 7.000 civarındadır. Yenipazar ilçe merkezi; Hükümet, Çarşı, Yeni ve Doğu mahalleleri olmak üzere dört mahalleden oluşmaktadır. Araştırma kapsamında yalnızca Yenipazar ilçe merkezi, yani kentsel nüfus kapsama dahil edileceği için araştırma evreni, 7.000 olarak ele alınmıştır.

Nicel araştırma yöntemlerinde verilerin sağlıklı ve tatmin edici bir biçimde analiz edilebilmesi için gerekli olan soru formunun 300-400 adet arasında değişmesi beklenmektedir. Ancak mevcut evrenin büyüklüğüne ve elde edilen sonuçların güvenilirlik düzeyine göre örneklem sayısının hesaplanması gerekmektedir. Evren büyüklüğü 10.000 ve güvenilirlik düzeyi %95 olan bir araştırma için gerekli ve yeterli örneklemin büyüklüğü N=370 olarak görülmektedir. Araştırmada 405 adet örnekleme ulaşılmıştır. Ancak 7 gözlemin çoklu sapkın değer içerdiği tespit edildikten sonra araştırma dışında bırakılmış ve böylece nihai örneklem sayısı 398 olmuştur.

3.3. Anket Analizleri

Araştırmanın birinci bölümünde, kaynak kişilerin yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, sürdürülen iş, kişisel aylık gelir, Yenipazar'da ikamet etme süresi ve yaşadığı mahalleye ilişkin bilgileri ifade eden demografik istatistikler yer almaktadır. Bu istatistikler, katılımcıların evreni temsil yeteneğine dair ipucu verebilmesi ve ölçümlenen olguların demografik özelliklere göre değişkenliğini göstermesi bakımından önemlidir.

Araştırma sorularının cevaplanabilmesi için ihtiyaç duyulan bir diğer bilgi türü de katılımcıların yaşadıkları yerin sakin şehir olduğundan memnun olma durumlarının ölçülmesidir. Bu nedenle anket formunun birinci bölümünde son soru olarak katılımcıların yaşadıkları yerin sakin şehir olmasından duydukları memnuniyet düzeyini ölçmek amaçlı 5'li likert tipte 1= Hiç memnun değilim, 2= Memnun değilim, 3= Ne memnunum ne de değilim, 4= Memnunum ve 5= Kesinlikle memnunum seçeneklerini içeren bir soru sorulmuştur.

Araştırma amaçları dahilinde oluşturulan araştırma modeli aşağıdaki gibidir.

Kontrol Değişkenleri: Yaş, Cinsiyet, Eğitim Düzeyi, İkamet Süresi, Sürdürülen İş, Yaşanılan Mahalle

Sakin şehir Algısı ←-----→ Sakin şehir Olmaktan Duyulan Memnuniyet Düzeyi

Araştırma modelinde yer alan sakin şehir algısı, 5 bileşenden oluşmaktadır. Bu bileşenler;

- Ekonomik kentsel yaşam kalitesi
- Fiziksel/mekânsal kentsel yaşam kalitesi
- Çevresel kentsel yaşam kalitesi
- Sosyal kentsel yaşam kalitesi
- Kültürel kentsel yaşam kalitesi şeklindedir.

Araştırma kapsamında örnekleme dahil edilen katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, sürdürülen iş, ikamet süresi ve yaşanan mahalleye ait istatistikleri şu şekildedir:

Katılımcıların %42,5'i kadın (N=169), %57,5'i erkektir. (N=229). Bu oran, Yenipazar'daki toplam kadın-erkek nüfusu oranları ile de uyumludur. Bu durumda katılımcılar arasında kadın ve erkeklerin temsil edilme oranının dengeli olduğu söylenebilir.

Katılımcıların yaş aralıklarına göre dağılımları ise şu şekildedir: %29,9'u 18 ile 24 yaş arası (N=119), %18,6'sı 25 ile 34 yaş arası (N=74), %18,3'ü 35 ile 44 yaş arası (N=73), %12,6'sı 45 ile 54 yaş arası (N=50), %11,3'ü 55 ile 64 yaş arası (N=45), %9,3'ü 65 yaş ve üzeri (N=37).

Katılımcıların eğitim düzeylerine göre dağılımları: %1,5'i okur-yazar değil (N=6), %0,3'ü okur-yazar (N=1), %44,2'si ilköğretim (N=176), %41,7'si lise (N=166), %3,8'i ön lisans (N=15), %7,8'i üniversite (N=31), %0,8'i lisansüstü (N=3) şeklindedir. Bu dağılımda katılımcıların arasında ilköğretim ve lise mezunlarının yaklaşık %85'lik bir çoğunluğu oluşturduğu görülmektedir.

Katılımcıların sürdürmekte oldukları iş durumlarına ait istatistikler: %2,3'ü çalışmıyor (N=9), %15,1'i ev hanımı (N=60), %23,6'sı öğrenci (N=94), %3,8'i çiftçi-üretici (N=15), %16,1'i işçi-memur (N=64), %15,8'i esnaf (N=63), %11,3'ü emekli (N=45), %12,1'i diğer meslekler (N=48) şeklinde tespit edilmiştir.

Katılımcıların %22,1'i 0 ile 5 yıl arası süredir (N=88), %7,8'i 6 ile 15 yıl arası süredir (N=31), %25,4'ü 16 ile 25 yıl arası süredir (N=101), %30,7'si 26 ile 50 yıl arası süredir (N=122), %14,1'i 51 yıl ve üzeri süredir Yenipazar'da ikamet etmekte olduğunu ifade etmiştir (N=56). Katılımcıların büyük bir çoğunluğu, 16 ile 25 yıl ve 26 ile 50 yıl arası süredir Yenipazar'da ikamet etmektedir.

Katılımcıların %24,1'i Çarşı mahallesinde (N=96), %29,6'sı Hükümet mahallesinde (N=118), %21,6'sı Doğu mahallesinde (N=86), %24,6'sı Yeni Mahallede (N=98) oturmaktadır. Yenipazar kentsel nüfusunu oluşturan dört mahallenin nüfuslarının toplam ilçe merkezi nüfusuna oranları da oldukça benzerdir. Görüşülen mahalle muhtarlarına mahallelerin nüfusları sorulduğunda; en fazla nüfusa sahip Hükümet Mahallesi'nin yaklaşık %30, Çarşı Mahallesi ve Yeni Mahalle'nin yaklaşık %25 ve en az nüfusa sahip Doğu Mahallesi'nin de yaklaşık %20'lik bir orana sahip oldukları bilgisi edinilmiştir. Dolayısıyla katılımcıların

yaşadıkları mahallelere göre dağılımlarında, mahallelerin evreni temsil edebilmeleri açısından dengeli olmasına dikkat edilmiştir. Bu örnekleme türü, olasılığa dayalı örneklemler arasında “tabakalı (*stratified*) örnekleme” tekniğine uygundur. Böylece evrendeki alt grupların örnekleme temsil edilmeleri garanti altına alınmaktadır.

3.3.1. Sakin şehir olmaktan duyulan memnuniyet düzeyini etkileyen değişkenler

Çapraz tablo (crosstab), genel olarak iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi analiz etmek için kullanılmaktadır. Çapraz tabloda yer alan değişkenler arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını test etmek amacıyla kullanılan ki kare (χ^2) analizi ise, frekans dağılımları üzerinden işlem yapan bir analiz yöntemidir. Bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü anova testlerinden farkı, bağımlı ve bağımsız değişkenlerin her ikisinin de kategorik (sayısal olmayan-nitel) değişkenler olmasıdır. Bağımlı/bağımsız değişkenlerin kategorileri iki veya ikiden fazla olabilmektedir. Ayrıca, ölçümle belirtilen sürekli (sayısal) değişkenler de belli bir dereceden az veya çok olarak nitelendirilerek kategorik değişken haline getirilebilmekte ve ki-kare testi uygulanabilmektedir (Güngör ve Bulut, 2008: 84).

Araştırmada yer alan kategorik değişkenler; yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, ikamet süresi, sürdürülen iş ve yaşanılan mahalle şeklindedir. Araştırmada ölçeklerden oluşturulan sürekli değişkenlerin kategorize edilip çapraz tablolar ile yüzde karşılaştırması yapılmıştır. Sürekli değişken olan sakın şehir olmaktan duyulan memnuniyet düzeyi değişkeni, düşük memnuniyet ve yüksek memnuniyet olarak kategorize edilip söz konusu kategorik değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir.

Sakin şehir olmaktan duyulan memnuniyet düzeyi değişkeni üzerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulgularanan değişkenler; yaş, ikamet süresi ve sürdürülen iş değişkenleri olarak tespit edilmiştir.

3.3.1.1. Yaş değişkenine göre farkların araştırılması

Sakin şehir algısı bileşenleri için ortalamaların üzerinde ve altında olan katılımcılar düşük ve yüksek memnuniyet olarak kategorize edildikten sonra yaş gruplarına göre çapraz tablolar düzenlenmiştir. Sakin şehir algısı bileşenlerini oluşturan her bir değişken için düşük ve yüksek memnuniyete sahip katılımcıların yüzdesi bakımından %95 güven düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların olduğu görülmüştür. Bu durumda yaş değişkeninin sakın şehir olmaktan duyulan memnuniyet düzeyini etkileyen bir değişken olduğu söylenebilir.

Tablo 1’de görüldüğü gibi en fazla yüksek memnuniyete sahip yaş grubu 35-44 yaş arası grup iken, en fazla düşük memnuniyete sahip yaş grubu 65 yaş ve üzeri grup olarak tespit edilmiştir. Ayrıca en fazla düşük memnuniyete sahip ikinci grup 18-24 yaş arası gruptur:

Tablo 1: Yaş * Sakin Şehir Olmaktan Duyulan Memnuniyet Düzeyi

			Ekonomik kentsel yaşam kalitesine yönelik değerlendirmeler/algılamalar		Toplam
			Düşük Memnuniyet	Yüksek Memnuniyet	
Yaş	18-24 Yaş Arası	sayı	69	50	119
		% içinde Yaş	58,0%	42,0%	100,0%
	25-34 Yaş Arası	sayı	26	48	74
		% İçinde Yaş	35,1%	64,9%	100,0%
	35-44 Yaş Arası	sayı	25	48	73
		% içinde Yaş	34,2%	65,8%	100,0%
	45-54 Yaş Arası	sayı	22	28	50
		% içinde Yaş	44,0%	56,0%	100,0%
	55-64 Yaş Arası	sayı	18	27	45
		% içinde Yaş	40,0%	60,0%	100,0%
	65 Yaş Ve Üzeri	sayı	23	14	37
		% içinde Yaş	62,2%	37,8%	100,0%
Toplam		sayı	183	215	398
		% içinde Yaş	46,0%	54,0%	100,0%
Ki-Kare=19,080					
Sig. =0,002*					

Ekonomik kentsel yaşam kalitesine yönelik değerlendirmeler/algılamalar konusunda (Ki-Kare =19,080, $p<0,05$) en fazla yüksek memnuniyete sahip yüzde, 35-44 yaş arası katılımcılarda iken (%65,8), en fazla düşük memnuniyete sahip katılımcının bulunduğu yaş grubu 65 yaş ve üzeridir (%62,2). En fazla düşük memnuniyete sahip ikinci grup ise, 18-24 yaş arası (%58) olarak tespit edilmiştir.

Fiziksel/mekânsal kentsel yaşam kalitesine yönelik değerlendirmeler/algılamalar konusunda (Ki-Kare =12,562, $p<0,05$) en fazla yüksek memnuniyete sahip yüzde, 35-44 yaş arası katılımcılarda iken (%50,7), en fazla düşük memnuniyete sahip katılımcının bulunduğu yaş grubu 65 yaş ve üzeridir (%70,3). En fazla düşük memnuniyete sahip ikinci grup ise, 18-24 yaş arası (%69,7) olarak tespit edilmiştir.

Çevresel kentsel yaşam kalitesine yönelik değerlendirmeler/algılamalar konusunda (Ki-Kare =15,870, $p<0,05$) en fazla yüksek memnuniyete sahip yüzde, 35-44 yaş

arası katılımcılarda iken (%59,5), en fazla düşük memnuniyete sahip katılımcının bulunduğu yaş grubu 65 yaş ve üzeridir (%64,9). En fazla düşük memnuniyete sahip ikinci grup ise, 18-24 yaş arası (%63) olarak tespit edilmiştir.

Sosyal kentsel yaşam kalitesine yönelik değerlendirmeler/algılamalar konusunda (Ki-Kare =14,635, $p<0,05$) en fazla yüksek memnuniyete sahip yüzde, 35-44 yaş arası katılımcılarda iken (%52,1), en fazla düşük memnuniyete sahip katılımcının bulunduğu yaş grubu 65 yaş ve üzeridir (%70,6). En fazla düşük memnuniyete sahip ikinci grup ise, 18-24 yaş arası (%70,3) olarak tespit edilmiştir.

Kültürel kentsel yaşam kalitesine yönelik değerlendirmeler/algılamalar konusunda (Ki-Kare =19,178, $p<0,05$) en fazla yüksek memnuniyete sahip yüzde, 35-44 yaş arası katılımcılarda iken (%60,3), en fazla düşük memnuniyete sahip katılımcının bulunduğu yaş grubu 65 yaş ve üzeridir (%67,6). En fazla düşük memnuniyete sahip ikinci grup ise, 18-24 yaş arası (%67,2) olarak tespit edilmiştir.

Ekonomik kentsel yaşam kalitesine yönelik olarak, en genç grup olan 18-24 yaş arası grubun düşük memnuniyete sahip olması, ilçede gençlere yönelik istihdam olanaklarının yetersizliği ile açıklanabilir. En yaşlı grup olan 65 yaş ve üzeri grup ise, geçimlik üretim yapmakta olduğu için bu grup açısından sakin şehir olmanın ekonomik kentsel yaşam kalitesi algısı üzerinde fazladan bir etki yaratmadığı düşünülebilir. Öte yandan, orta yaş grubu olarak nitelendirilebilecek olan 35-44 yaş arası grupta memnuniyetin daha yüksek çıkması, bu gruba esnaf ve üreticilerin dahil olması ve sakin şehir olmanın esnaf ve üreticilerin gelirlerini arttırmış olması ile ilişkilendirilebilir. Ayrıca fiziksel/mekânsal ve çevresel düzenlemelerin gereği gibi yapılmaması, orta yaş grubundan ziyade genç ve yaşlı grupların memnuniyet düzeyini daha fazla etkilemektedir. 65 yaş ve üzeri grup, Yenipazar'ın sakin şehir olmasından önce de halihazırda geleneklerine bağlı ve kendi kültürel yapısını muhafaza eden bir yaşam tarzına sahiptir. Benzer şekilde, sosyal ilişkilerin ve aidiyet duygusunun güçlenmesi gibi sosyal kentsel yaşam kalitesine yönelik konularda da halihazırda sıcak ve samimi ilişkilerini Yenipazar'ın sakin şehir olmasından önce de devam ettirmeyi başarmış 65 yaş ve üzeri grup için memnuniyet düzeyinin düşük çıkması beklenebilir bir bulgudur. Yenipazar'da sakin şehir olmanın sosyal ilişkilerin gelişmesi ya da aidiyet duygusu açısından bir katkı sağlamadığını göstermektedir. 18-24 yaş grubuna dahil olan gençlerde memnuniyet düzeyinin düşük çıkması ise, kültürel ve sosyal faaliyetlerin daha aktif olmasına yönelik beklentileri ve bu beklentilerin karşılanmaması ile ilişkilendirilebilir.

3.3.1.2. İkamet süresi değişkenine göre farkların araştırılması

Sakin şehir algısı bileşenleri için ortalamanın üzerinde ve altında olan katılımcılar düşük ve yüksek memnuniyet olarak kategorize edildikten sonra ikamet süresine göre çapraz tablolar düzenlenmiştir. Sakin şehir algısı bileşenlerini oluşturan her bir değişken için düşük ve yüksek memnuniyete sahip katılımcıların yüzdesi bakımından %95 güven düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların olduğu

görülmüştür. Bu durumda ikamet süresi değişkeninin sakin şehir olmaktan duyulan memnuniyet düzeyini etkileyen bir değişken olduğu söylenebilir.

Tablo 2: İkamet Süresi * Sakin Şehir Olmaktan Duyulan Memnuniyet Düzeyi

		Ekonomik kentsel yaşam kalitesine yönelik değerlendirmeler/algılamalar		Toplam		
		Düşük Memnuniyet	Yüksek Memnuniyet			
İkamet Süresi	0 İle 5 Yıl Arası	sayı	57	31	88	
		% içinde ikamet süresi	64,5%	35,5%	100,0%	
	6 İle 15 Yıl Arası	sayı	12	19	31	
		% içinde ikamet süresi	38,7%	61,3%	100,0%	
	16 İle 25 Yıl Arası	sayı	42	59	101	
		% içinde ikamet süresi	41,6%	58,4%	100,0%	
	26 ile 50 Yıl Arası	sayı	42	80	122	
		% içinde ikamet süresi	34,4%	65,6%	100,0%	
	51 Yıl Ve Üzeri	sayı	25	31	56	
		% içinde ikamet süresi	44,6%	55,4%	100,0%	
	Toplam		sayı	178	220	398
			% içinde ikamet süresi	44,7%	55,3%	100,0%
Ki-Kare =20,055						
Sig. =0,000*						

Tablo 2’de görüldüğü gibi en fazla yüksek memnuniyete sahip yüzde, 26-50 yıl arası süredir ikamet etmekte olan katılımcılarda iken, en fazla düşük memnuniyete sahip yüzde, 0-5 yıl arası süredir ikamet etmekte olan katılımcılar olarak tespit edilmiştir:

Ekonomik kentsel yaşam kalitesine yönelik değerlendirmeler/algılamalar konusunda (Ki-Kare =20,055, $p<0,05$) en fazla yüksek memnuniyete sahip yüzde, 26-50 yıl arası süredir ikamet etmekte olan katılımcılarda iken (%65,6), en fazla düşük memnuniyete sahip yüzde, 0-5 yıl arası süredir ikamet etmekte olan katılımcılardadır (%64,5).

Fiziksel/mekânsal kentsel yaşam kalitesine yönelik değerlendirmeler/algılamalar konusunda (Ki-Kare =13,949, $p<0,05$) en fazla yüksek memnuniyete sahip yüzde, 26-50 yıl arası süredir ikamet etmekte olan katılımcılarda iken (%51,6), en fazla düşük memnuniyete sahip yüzde, 0-5 yıl arası süredir ikamet etmekte olan katılımcılardadır (%72,7).

Çevresel kentsel yaşam kalitesine yönelik değerlendirmeler/algılamalar konusunda (Ki-Kare =10,022, $p<0,05$) en fazla yüksek memnuniyete sahip yüzde, 26-50 yıl

arası süredir ikamet etmekte olan katılımcılarda iken (%55,7), en fazla düşük memnuniyete sahip yüzde, 0-5 yıl arası süredir ikamet etmekte olan katılımcılardadır (%65,9).

Sosyal kentsel yaşam kalitesine yönelik değerlendirmeler/algılamalar konusunda (Ki-Kare =9,861, $p<0,05$) en fazla yüksek memnuniyete sahip yüzde, 26-50 yıl arası süredir ikamet etmekte olan katılımcılarda iken (%45,1), en fazla düşük memnuniyete sahip yüzde, 0-5 yıl arası süredir ikamet etmekte olan katılımcılardadır (%75).

Kültürel kentsel yaşam kalitesine yönelik değerlendirmeler/algılamalar konusunda (Ki-Kare =12,469, $p<0,05$) en fazla yüksek memnuniyete sahip yüzde, 26-50 yıl arası süredir ikamet etmekte olan katılımcılarda iken (%52,5), en fazla düşük memnuniyete sahip yüzde, 0-5 yıl arası süredir ikamet etmekte olan katılımcılardadır (%69,3).

0-5 yıl arası süredir ikamet eden grup için memnuniyet düzeyinin düşük olması çeşitli sebeplerle ilişkilendirilebilir. Öncelikle söz konusu grubun Yenipazar'daki ikamet süresi, Yenipazar'ın yerlisi olmadıklarını ve başka bir yerden gelerek ilçeye yerleştiklerini düşündürmektedir. Yenipazar'ın 2011 yılında sakin şehir unvanını kazanmış olduğu da göz önünde bulundurulursa, söz konusu grup için ilçede ikamet etmeye başladıklarından itibaren Yenipazar'ın sakin şehir olmasının örneğin, gençler için bir istihdam olanağı yaratmamış olması, mekânsal ve çevresel düzenlemelerin gereği gibi yapılmaması, belediye başkanının değişmesi ile birlikte sakin şehir projelerinin sürdürülebilir olamamasına yönelik gözlemleri bu gruplar için olumsuz algılama ve değerlendirmeler yaratmıştır. Ayrıca 0-5 yıl arası süredir ikamet edenlerin daha önce yaşadıkları yerlerle Yenipazar'ı kıyaslayabilme olanaklarının olması da Yenipazar'dan memnun olmamalarında etkili olmuş olabilir.

Buna karşın 26-50 yıl arası süredir ikamet etmekte olan grubun daha yüksek memnuniyet düzeylerine sahip olması, daha olumlu algılamalara sahip olması anlamına gelmektedir. Söz konusu grup, araştırmaya dahil edilen örneklemin 18 yaş ve üzeri olduğu da dikkate alındığında, üst yaş grubunu temsil etmektedir. Bu kadar uzun yıllardır ilçede yaşıyor olmak, oranın yerlisi olduklarını göstermektedir. Bu katılımcıların başka yerler ile Yenipazar arasında bir karşılaştırma yapma seçeneklerinin olmaması ve yaşanan yere bağlılık duygusu ile kentsel gelişim ve kalkınma için büyük bir ivme beklentisi içinde olmaması, memnuniyet düzeyinin yüksek olmasını etkilemiş olabilir.

3.3.1.3. Sürdürülen iş değişkenine göre farkların araştırılması

Sakin şehir algısı bileşenleri için ortalamanın üzerinde ve altında olan katılımcılar düşük ve yüksek memnuniyet olarak kategorize edildikten sonra sürdürülen işe göre çapraz tablolar düzenlenmiştir. Sakin şehir algısı bileşenlerini oluşturan her bir değişken için düşük ve yüksek memnuniyete sahip katılımcıların yüzdesi bakımından %95 güven düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların olduğu

görülmüştür. Bu durumda sürdürülen iş değişkeninin sakin şehir olmaktan duyulan memnuniyet düzeyini etkileyen bir değişken olduğu söylenebilir.

Tablo 3: Sürdürülen İş * Sakin Şehir Olmaktan Duyulan Memnuniyet Düzeyi

			Ekonomik kentsel yaşam kalitesine yönelik değerlendirmeler/algılamalar		Toplam
			Düşük Memnuniyet	Yüksek Memnuniyet	
Sürdürülen İş	Çalışmıyor	sayı	7	2	9
		% içinde sürdürülen iş	77,8%	22,2%	100,0%
Ev Hanımı		sayı	27	33	60
		% içinde sürdürülen iş	45,0%	55,0%	100,0%
Öğrenci		sayı	57	37	94
		% içinde sürdürülen iş	60,6%	39,4%	100,0%
Çiftçi-Üretici		sayı	7	8	15
		% içinde sürdürülen iş	46,7%	53,3%	100,0%
İşçi-Memur		sayı	21	43	64
		% içinde sürdürülen iş	32,8%	67,2%	100,0%
Esnaf		sayı	27	36	63
		% içinde sürdürülen iş	42,9%	57,1%	100,0%
Emekli		sayı	21	24	45
		% içinde sürdürülen iş	46,7%	53,3%	100,0%
Diğer		sayı	16	32	48
		% içinde sürdürülen iş	33,3%	66,7%	100,0%
Toplam		sayı	183	215	398
		% içinde sürdürülen iş	46,0%	54,0%	100,0%
			Ki-Kare = 19,635		
			Sig.=0,006*		

Tablo 3'te görüldüğü gibi en fazla yüksek memnuniyete sahip gruplar, işçi-memur grubu ile “diğer” meslek grubu iken en fazla düşük memnuniyete sahip grup,

çalışmayan katılımcılar olarak tespit edilmiştir. Ayrıca en fazla düşük memnuniyete sahip ikinci grup, yine her bir değişken için aynı olacak şekilde, öğrencilerdir:

Ekonomik kentsel yaşam kalitesine yönelik değerlendirmeler/algılamalar konusunda (Ki-Kare =19,635, $p<0,05$) en fazla yüksek memnuniyete sahip yüzde işçi-memur grubu katılımcılarda iken (%67,2), en fazla düşük memnuniyete sahip yüzde çalışmayan katılımcılardadır (%77,8). En fazla düşük memnuniyete sahip ikinci grup ise, öğrenciler (%60,6) olarak tespit edilmiştir.

Fiziksel/mekansal kentsel yaşam kalitesine yönelik değerlendirmeler/algılamalar konusunda (Ki-Kare =18,679, $p<0,05$) en fazla yüksek memnuniyete sahip yüzde işçi-memur grubu katılımcılarda iken (%51,6), en fazla düşük memnuniyete sahip yüzde çalışmayan katılımcılardadır (%88,9). En fazla düşük memnuniyete sahip ikinci grup ise, öğrenciler (%74,5) olarak tespit edilmiştir.

Çevresel kentsel yaşam kalitesine yönelik değerlendirmeler/algılamalar konusunda (Ki-Kare =22,337, $p<0,05$) en fazla yüksek memnuniyete sahip yüzde “diğer” meslek grubu katılımcılarda iken (%62,5), en fazla düşük memnuniyete sahip yüzde çalışmayan katılımcılardadır (%88,9). En fazla düşük memnuniyete sahip ikinci grup ise, öğrenciler (%67) olarak tespit edilmiştir.

Sosyal kentsel yaşam kalitesine yönelik değerlendirmeler/algılamalar konusunda (Ki-Kare =17,264, $p<0,05$) en fazla yüksek memnuniyete sahip yüzde “diğer” meslek grubu katılımcılarda iken (%52,1), en fazla düşük memnuniyete sahip yüzde çalışmayan katılımcılardadır (%88,9). En fazla düşük memnuniyete sahip ikinci grup ise, öğrenciler (%74,5) olarak tespit edilmiştir.

Kültürel kentsel yaşam kalitesine yönelik değerlendirmeler/algılamalar konusunda (Ki-Kare =19,654, $p<0,05$) en fazla yüksek memnuniyete sahip yüzde “diğer” meslek grubu katılımcılarda iken (%58,3), en fazla düşük memnuniyete sahip yüzde çalışmayan katılımcılardadır (%88,9). En fazla düşük memnuniyete sahip ikinci grup ise, öğrenciler (%70,2) olarak tespit edilmiştir.

Ekonomik kentsel yaşam kalitesine yönelik değerlendirmeler/algılamalar konusunda çalışmayan katılımcıların memnuniyet düzeylerinin düşük çıkması beklenebilir bir bulgudur. Bu katılımcılar için sakin şehir olmanın kendilerine sağladığı bir istihdam olanağı bulunmamaktadır. Ayrıca görüşme verilerinden hatırlanacağı üzere ilçe genelinde kiraların ve ev fiyatlarının hızla artmakta olduğu vurgulanmış; ancak bunun sakin şehir unvanı ile ilgili olmaktan ziyade ülkede genel olarak yükselişe geçen gayrimenkul sektörü ve öğrenci talebi ile ilgili olduğu belirtilmişti. Bu durumda ilçe genelinde artan kiraların, bakış açılarına göre sakin şehir unvanı ile ilişkilendirilerek öğrenciler arasında bir memnuniyetsizlik yaratıyor olması beklenebilir. Ekonomik kentsel yaşam kalitesine yönelik değerlendirmeler/algılamalar konusunda işçi-memur grubunun ardından yüksek düzeyde memnuniyete sahip olan diğer gruplar; çiftçi-üretici, esnaf ve ev hanımları olarak tespit edilmiştir. Bu bulgu, sakin şehir olmanın gereği olarak ilçede kurulan üretici pazarı ve Kadın Kooperatifinin çiftçi-üretici, esnaf ve ev hanımları için

istihdam olanağı yaratmış olması ile ilişkilendirilebilir. Ayrıca Yenipazar'da Seferihisar'ın aksine ilçenin sakin şehir olmasından sonra hayat pahalılığı gibi bir sonuç gözlenmediği için, bu durumun işçi-memur grupları üzerinde bir baskı yaratmamış olması, söz konusu gruplar için memnuniyet düzeyinin yüksek çıkmasında etkili olmuş olabilir. Birçok kişinin de dile getirdiği gibi; "Yenipazar, cebinizde paranız olmasa dahi rahatlıkla alışveriş yapabileceğiniz bir yerdir".

3.3.2. Sakin şehir olmaktan duyulan memnuniyet düzeyini etkilemeyen değişkenler

Sakin şehir olmaktan duyulan memnuniyet düzeyi değişkeni üzerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulgulanmayan değişkenler; cinsiyet, eğitim düzeyi ve yaşanan mahalle değişkenleri olarak tespit edilmiştir.

3.3.2.1. Cinsiyet değişkenine göre farkların araştırılması

Sakin şehir algısı bileşenleri için ortalamanın üzerinde ve altında olan katılımcılar düşük ve yüksek memnuniyet olarak kategorize edildikten sonra cinsiyete göre çapraz tablolar düzenlenmiştir. Sakin şehir algısı bileşenlerini oluşturan her bir değişken için düşük ve yüksek memnuniyete sahip katılımcıların yüzdesi bakımından %95 güven düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların olmadığı görülmüştür.

Tablo 4: Cinsiyet * Sakin Şehir Olmaktan Duyulan Memnuniyet Düzeyi

			Ekonomik kentsel yaşam kalitesine yönelik değerlendirmeler/algulamalar		Toplam
			Düşük Memnuniyet	Yüksek Memnuniyet	
Cinsiyet	Kadın	sayı	84	85	169
		% içinde cinsiyet	49,7%	50,3%	100,0%
	Erkek	sayı	99	130	229
		% içinde cinsiyet	43,2%	56,8%	100,0%
Toplam		sayı	183	215	398
		% içinde cinsiyet	46,0%	54,0%	100,0%
Ki -Kare =1,640					
Sig.=0,199					

Tablo 4'de görüldüğü gibi sakin şehir algısını oluşturan değişkenler, araştırmaya dahil edilen kadın ve erkek katılımcılar arasında %95 güven düzeyinde farklılaşmamaktadır ($p>0,05$). Ekonomik kentsel yaşam kalitesine yönelik değerlendirmeler/algulamalar için kadın ve erkek katılımcıların yüksek memnuniyete sahip oldukları görülmüştür. Bu durum, sakin şehir olmanın gereği olarak ilçede kurulan üretici pazarı ve Kadın Kooperatifi ile birlikte kadınların da hane gelirine katkıda bulunmaya başlaması ile açıklanabilir. Diğer tüm değişkenler açısından kadın ve erkek katılımcılar düşük memnuniyete sahiptir. Bu durumda

cinsiyet değişkeninin sakin şehir olmaktan duyulan memnuniyet düzeyini etkilemeyen bir değişken olduğu söylenebilir.

3.3.2.2. Eğitim düzeyi değişkenine göre farkların araştırılması

Sakin şehir algısı bileşenleri için ortalamanın üzerinde ve altında olan katılımcılar düşük ve yüksek memnuniyet olarak kategorize edildikten sonra eğitim düzeyine göre çapraz tablolar düzenlenmiştir. Sakin şehir algısı bileşenlerini oluşturan her bir değişken için düşük ve yüksek memnuniyete sahip katılımcıların yüzdesi bakımından %95 güven düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların olmadığı görülmüştür.

Tablo 5: Eğitim Düzeyi * Sakin Şehir Olmaktan Duyulan Memnuniyet Düzeyi

			Ekonomik kentsel yaşam kalitesine yönelik değerlendirmeler/algılamalar		Toplam
			Düşük Memnuniyet	Yüksek Memnuniyet	
Eğitim Seviyesi	İlköğretim Mezun Değil	sayı	5	2	7
		% içinde eğitim seviyesi	71,4%	28,6%	100,0%
	İlköğretim Mezun	sayı	68	108	176
		% içinde eğitim seviyesi	38,6%	61,4%	100,0%
	Lise Mezun	sayı	79	87	166
		% içinde eğitim seviyesi	47,6%	52,4%	100,0%
	Ön Lisans Mezun	sayı	11	4	15
		% içinde eğitim seviyesi	73,3%	26,7%	100,0%
	Lisans Ve Üzeri Okul Mezun	sayı	20	14	34
		% içinde eğitim seviyesi	58,8%	41,2%	100,0%
Toplam		sayı	183	215	398
		% içinde eğitim seviyesi	46,0%	54,0%	100,0%
Ki-Kare =6,259					
Sig.=0,310					

Tablo 5’de görüldüğü gibi sakin şehir algısını oluşturan değişkenler, araştırmaya dahil edilen farklı eğitim düzeylerine sahip katılımcılar arasında %95 güven düzeyinde farklılaşmamaktadır ($p>0,05$). Sözelimi ilköğretim mezunu olan gruplar ile sözelimi lisans mezunu olan grupların, sakin şehir yönelik algılamaları değişmemektedir. Sakin şehir olmanın gereklilikleri ilçede ideal bir şekilde yerine getirilseydi, gruplar arasında eğitim düzeyindeki farklılığa bağlı olarak bilinç ve farkındalık bakımından bir farklılığın saptanması beklenebilirdi. Ancak bu durumda memnuniyet düzeyinin, ilköğretim veya yüksek okul mezunu olup olmama ile ilgili değil, orada yaşıyor olma ile ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda eğitim düzeyi değişkeninin sakin şehir olmaktan duyulan memnuniyet düzeyini etkilemeyen bir değişken olduğu söylenebilir.

3.3.2.3. Yaşanılan mahalle değişkenine göre farkların araştırılması

Sakin şehir algısı bileşenleri için ortalamaların üzerinde ve altında olan katılımcılar düşük ve yüksek memnuniyet olarak kategorize edildikten sonra yaşanılan mahalleye göre çapraz tablolar düzenlenmiştir. Sakin şehir algısı bileşenlerini oluşturan her bir değişken için düşük ve yüksek memnuniyete sahip katılımcıların yüzdesi bakımından %95 güven düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların olmadığı görülmüştür.

Tablo 6: Yaşanılan Mahalle * Sakin Şehir Olmaktan Duyulan Memnuniyet Düzeyi

			Ekonomik kentsel yaşam kalitesine yönelik değerlendirmeler/algılamalar		Toplam
			Düşük Memnuniyet	Yüksek Memnuniyet	
Yaşanılan Mahalle	Çarşı Mahallesi	sayı	39	57	96
		% içinde yaşanılan mahalle	40,6%	59,4%	100,0%
	Hükümet Mahallesi	sayı	58	60	118
		% içinde yaşanılan mahalle	49,2%	50,8%	100,0%
	Doğu Mahallesi	sayı	38	48	86
		% içinde yaşanılan mahalle	44,2%	55,8%	100,0%
	Yeni Mahalle	sayı	46	52	98
		% içinde yaşanılan mahalle	46,9%	53,1%	100,0%
Toplam		sayı	181	217	398
		% içinde yaşanılan mahalle	45,5%	54,5%	100,0%
Ki-Kare = 2,382					
Sig.=0,497					

Tablo 6’da görüldüğü gibi sakin şehir algısını oluşturan değişkenler, araştırmaya dahil edilen farklı mahallelerde ikamet eden katılımcılar arasında %95 güven düzeyinde farklılaşmamaktadır ($p>0,05$). Bu durum, Yenipazar’da sakin şehir olma kapsamında mahalleler için ayrı ayrı uygulamaya konan bir projenin olmaması ile açıklanabilir. Örneğin Seferihisar’da sakin şehir projelerinin odak noktalarından birisi Sığacık Mahallesi olmuştur. Seferihisar’da bazı mahalleler deniz kenarında konumlanmakta, bazıları ilçe merkezine daha yakın-uzak olabilmektedir. Ancak Yenipazar için bu şekilde belirgin bir mahalleye özgü olan projeden bahsetmek mümkün değildir. Bu nedenle bir mahallenin diğer bir mahalleye göre daha avantajlı olması söz konusu olmamakta, fiziksel olarak da birbirine oldukça yakın konumlanmış olan mahallelerde sakin şehir olmaktan duyulan memnuniyet düzeyi bakımından anlamlı bir farka rastlanmamaktadır. Bu durumda yaşanan mahalle değişkeninin sakin şehir olmaktan duyulan memnuniyet düzeyini etkilemeyen bir değişken olduğu söylenebilir.

3.3.3. Frekans Analizleri

Anket formunda yer alan ifadeler katılımcıların verdikleri cevapların frekans analiziyle değerlendirilmesi sonucunda ulaşılan önemli tespitlerden bazıları aşağıda yer almaktadır:

Katılımcıların sakin şehir olmanın ekonomik kentsel yaşam kalitesine yönelik olumlu olarak algıladıkları ifadeler:

- “Sakin şehir olmak, yaşadığım yerde yerel esnafın gelir düzeyini arttırmıştır” (Kesinlikle katılıyorum: %5,8; Katılıyorum: %28,9, Orta Derecede Katılıyorum: %23,1),
- “Sakin şehir olduktan sonra yaşadığım yerde kurulan yöresel pazarlar istihdam olanaklarını arttırmıştır” (Kesinlikle katılıyorum: %5,8; Katılıyorum: %33,4, Orta Derecede Katılıyorum: %21,9),
- “Sakin şehir olmak, yaşadığım yerde kadınların işgücüne katılım oranını arttırmıştır” (Kesinlikle katılıyorum: %6; Katılıyorum: %21,6, Orta Derecede Katılıyorum: %23,6) ifadeleridir.

Bu ifadeler katılım oranının yüksek olması, bir sakin şehir olmanın gereği olarak kurulan yöresel pazarların ilçede önemli bir işlev görüyor olması ile ilişkilendirilebilir. Yenipazar’da pazar günleri kurulan üretici pazarına şehir dışından ziyaretçiler gelmekte ve alışverişlerini yapıp pide yedikten sonra dönmektedir. Bu durum ürettiklerini doğrudan satma olanağı bulan üreticilerin ve esnafın memnuniyetini kazanmıştır. Ayrıca kadın kooperatifinin de etkisiyle özellikle kadınların hane ekonomisine katkıda bulunuyor olmalarından dolayı memnun oldukları söylenebilir.

Katılımcıların sakin şehir olmanın fiziksel/mekânsal kentsel yaşam kalitesine yönelik olumlu olarak algıladıkları tek ifade; “Sakin şehir olduktan sonra yaşadığım yerde ağaçlandırma ve yeşil alanlar oluşturulmasına daha fazla önem verilmiştir”

ifadesi olmuştur (Kesinlikle katılıyorum: %6,3; Katılıyorum: %24,4, Orta Derecede Katılıyorum: %21,6). Bu ifade dışındaki; “Sakin şehir olduktan sonra yaşadığım yerde belediyenin sunduğu kentsel hizmet standartları (çevre temizliği vb.) yükselmiştir”, “Sakin şehir olmak, yaşadığım yerde yerel mimarinin korunmasına yardımcı olmuştur”, “Sakin şehir olmak, yaşadığım yerde fiziksel çevrenin daha planlı gelişmesini sağlamıştır”, “Sakin şehir olduktan sonra yaşadığım yerdeki ulaşım planı, bisiklet kullananlara daha fazla öncelik verecek şekilde yapılmıştır” ifadeleri ise, Yenipazar halkı tarafından olumsuz olarak algılanmaktadır. Kısaca söylenebilir ki, ilçede bir sakin şehir olmanın gereği olarak yapılması gereken fiziksel ve mekânsal iyileştirmeler gereği gibi yapılmamakta ve kentsel hizmet standartları yeterli görülmemektedir.

Katılımcıların sakin şehir olmanın çevresel kentsel yaşam kalitesine yönelik olumlu olarak algıladıkları ifade; ters kodlu bir ifade olan “Sakin şehir olduktan sonra yaşadığım yerde gürültü kirliliği artmıştır” ifadesidir. Bu ifadeye katılmama oranının yüksek olması, olumlu bir algılamayı ifade etmektedir (Kesinlikle katılmıyorum: %20,9; Katılmıyorum: %38,7). Yenipazar’da ziyaretçi kitlesi, turizm potansiyeli ve göç edenlerin sayısı yüksek olmadığı için yörede gürültü kirliliğinin artmamış olması, çevrenin korunması anlamında olumlu bir sonuçtur.

“Sakin şehir olduktan sonra yaşadığım yerde çevrenin korunmasına daha fazla önem verilmiştir”, “Sakin şehir olduktan sonra yaşadığım yerde enerji tasarrufu (yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması gibi) daha fazla desteklenmiştir” ve “Sakin şehir olmak, yaşadığım yerde doğal güzelliklerin korunmasını sağlamıştır” şeklindeki diğer ifadeler ise katılmama oranının daha yüksek olduğu göze çarpmaktadır. Bu bulgu, yörede, sakin şehir olmanın en önemli gerekliliklerinden birisi olan çevrenin ve doğal güzelliklerin korunması konusuna gerekli önemin verilmemiş olmasının bir sonucudur.

Katılımcıların sakin şehir olmanın sosyal kentsel yaşam kalitesine yönelik olumlu olarak algıladıkları hiçbir ifadeye rastlanmamaktadır. “Sakin şehir olmak, yaşadığım yerde kişiler arasındaki ilişkilerin gelişmesini sağlamıştır” ifadesi ile “Sakin şehir olmak, halkın buraya olan bağlılığını arttırmıştır” ifadelerine katılmama oranının yüksek olması, Yenipazar’ın halihazırda nüfus ve yüzölçümü bakımından küçük bir yerleşim yeri olması ve halkın uzun yıllardır burada yaşıyor olması ile ilişkilendirilebilir. Yani, sakin şehir olmak, Yenipazar’da sosyal ilişkilerin gelişmesi ya da aidiyet duygusu açısından fazladan bir katkı sağlamamaktadır. “Sakin şehir olduktan sonra kentle ilgili kararlar alınırken halkın katılımına daha fazla önem verilmiştir” ifadesi ile “Yaşadığım yerde sakin şehir olmak ile ilgili halka verilen eğitim yeterli düzeydedir” ifadelerine katılmama oranlarının yüksek olması da beklenebilir bir bulgudur. Çünkü sakin şehir olma sürecinde halka yeterince eğitim, bilgilendirme toplantısı vb. yapılmadığı bilgisi edinilmiştir.

Katılımcıların sakin şehir olmanın kültürel kentsel yaşam kalitesine yönelik olumlu olarak algıladıkları tek ifade, ters kodlu olan, “Sakin şehir olduktan sonra yaşadığım

yerde kültür ve gelenekler bozulmuştur” ifadesidir (Kesinlikle katılmıyorum: %25,6; Katılmıyorum: %44,7). “Sakin şehir olduktan sonra yaşadığım yerde yöresel mutfak ve yeme-içme kültürü daha fazla korunmuştur”, “Sakin şehir olduktan sonra yaşadığım yerde tarihi ve kültürel değerler daha fazla korunmuştur”, “Sakin şehir olmak, yaşadığım yerde geleneksel değerlerin (geleneksel zanaatlar, şenlikler, el işi ürünler vb.) daha fazla korunmasını sağlamıştır” şeklindeki diğer ifadelere katılım oranının düşük olması, sakin şehir olduktan sonra ilçede yöresel mutfak, yeme-içme kültürü ve geleneklerin korunmasına yönelik (fuar, panayır, festival vb) bir faaliyet olmamasının bir sonucudur. Yenipazar halihazırda coğrafi konumu ve yaşam tarzı itibarıyla kültür ve geleneklerine bağlı bir yerleşim yeri olduğu için halkın bunların korunmasında sakin şehir olmanın fazladan bir katkısı olmadığını düşünüyör olması, söz konusu algılamada etkili olmuştur.

4. Taşra Sakinliğinde Sakin Şehir Olmak

Mübeccel Kıray, Ereğli kasabasının 1962 yılındaki yapısını incelediği “Ereğli: Ağır Sanayiden Önce Bir Sahil Kasabası” kitabında (1964) modern bir sanayi şehri haline gelen Ereğli’yi şehirleşmenin farklı cepheleri açısından incelemektedir. Bu incelemeyi yaparken Kıray’ın göz önünde bulundurduğu, Ereğli’ye şehir ve şehirleşme karakteri veren kıstaslar; nüfusunun temel uğraşları tarımsal olmayan bir toplum özelliğini taşıyor olması, yeni göçler ile birlikte nüfus yoğunluğunun artması, insan ilişkilerinin anonimleşmiş olması, konut alanları ve iş merkezlerinin keskin bir şekilde ayrılmış olması, nüfusun meslek, gelir ve göç özelliklerine göre kasabada ayrı yayılma yerleri göstermesi şeklindedir.

Söz konusu şehirleşme emareleri açısından Yenipazar değerlendirildiğinde;

- Nüfusun büyük bir çoğunluğunun geçimini tarımdan ve tarımsal faaliyetlerden sağlaması,
- Nüfus yoğunluğunun artmamış olması, dışarıdan ilçeye göç eden bir kitlenin olmaması,
- Herkesin birbirini tanıması, akraba ve komşuluk ilişkilerinin hala yüz yüze ve samimi bir şekilde devam ediyor olması,
- Konut alanları ile iş merkezlerinin ya da nüfusun çeşitli özelliklere göre ilçe içinde farklı bölgelerde yerleşecek şekilde ayrılmamış olması nedeniyle şehirleşmemiş küçük bir kasaba olarak görülmesi mümkün olacaktır.

Temelde kırsal nitelikli bir yerleşim yeri olan, geçmişinden bu yana tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlamakta olan ve ticaret yolları ile bağlantısı bulunmayan Yenipazar’da tarım ürünü olarak mısır, pamuk, zeytin ve zeytinyağı, incir ve narenciye üretimi yapılmaktadır. Ayrıca Yenipazar’ın bir sakin şehir olarak avantajlarının neler olduğu sorgulandığında verilecek yanıtlar; nüfusun az olması, gelenek-göreneklerini, kültürünü ve yemeğini korumayı başarmış olması, yaşam tarzı olarak sakin ve huzurlu bir yer olması, tarım odaklı bir ekonomisinin olması ve bu sayede gelenek, kültür, adetler ve dayanışmanın hala devam ediyor olması,

insanlar arasındaki sıcak ve samimi ilişkilerin bozulmadan bugüne kadar gelebilmiş olması şeklinde olacaktır. Yenipazar'ın söz konusu avantajları aynı zamanda onun idari bir birim olarak ilçe olsa da yaşam tarzı olarak bir kasaba olarak görülebileceğini destekleyen özelliklerdir. Bu tespitler, kasabaların -ya da taşraların- yapısal dinamikleri açısından da bir sakin şehir üyesi olan Yenipazar'ın değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır.

“Taşra ile kırsal kesim özdeş olmamasına rağmen mutlaka bir akrabalık söz konusudur” (Pekdemir, 2013: 79). Taşra, genelde kırsal yerleşimleri ifade eden bir kavram olmakla birlikte ilçe ve kent gibi daha geniş sınırları kapsadığını da görmek mümkündür. Ölçek olarak hangi merkezi aldığımızı göre değişen bir durumdur bu. Çünkü bir büyükşehri ölçek olarak aldığımızda, bitmek bilmeyen bir taşra denizi - taşra içinde taşralar- karşımıza çıkar (Alver, 2017: 11). Örneğin Bora (2013: 43), “İstanbul’un küreselleşme performansına nispetle, Türkiye’nin geri kalan tümünün taşralaştığını” söylemektedir.

Taşra, aslında yalnızca mekânsal/coğrafi bir uzaklığı anlatan bir yönetsel birimi değil, ondan daha fazla bir yaşam tarzı, ruh hali ve dünya görüşünü ifade etmektedir. Bunun en iyi ifadesi olan “taşra sıkıntısı”na ilişkin kendisine en çok atıf yapılan kişilerden biri olan Nurdan Gürbilek’in (2010: 56) ifadesiyle, “Ancak taşrada bulunmuşların, hayatlarının şu ya da bu aşamasında taşranın darlığını hissetmişlerin, hayatı bir taşra olarak yaşamışların, kendi içlerinde bir şeyin daraldığını, benliklerinin bir parçasının sapa ve güdük kaldığını, giderek bir taşradan ibaret kaldığını hissedenlerin anlayabileceği bir sıkıntı”dır bu.

Merkez kavramıyla beraber anlam kazanan, varlığını merkeze borçlu olan, taşra-merkez arasındaki diyalektik ilişkide merkeze karşı konumlandırılan taşra, kimine göre sıradanlığın, bağınazlığın, esaretin, sıkıntının, boşluğun mekanı iken kimine göre saflığın, değerlerin ve ideallerin alanıdır. Bir tarafta taşraya olumlu bakan görüşlerin (“taşra güzellemesi”) diğer tarafında olumsuz bakan görüşler de vardır (“taşra olumsuzlaması”). (Alver, 2017: 12). Taşra, şehrin ortaya çıkışıyla birlikte var olan köy, kasaba ve kırsal art bölgeleri ve buralarda süregelen geleneksel hayatı tasvir etmektedir (Çelik, 2017: 27).

Bunun yanında taşra ile merkez kavramları arasındaki çizginin artık kaybolduğu, artık merkezde de taşranın bulunabileceği, taşranın merkezleştiği ve merkezin de taşralaştığı görüşü vardır. Tanıl Bora (2013: 44-45), genel merkez-çevre örüntüsünün tamamen kaybolmamakla birlikte işlevlerinin taşınabilir hale geldiğinden ve sonuç olarak “her yer şehir ve her yer taşra” şeklinde benzeştirici bir sürecin varlığından bahsetmektedir.

Taşranın durağanlığı, sükûneti, geleneklere bağlılığı, şehirleşse bile her zaman merkeze karşı ikincil planda kalması gibi özellikleri Yenipazar'ın idari bir birim olarak ilçe olsa da yaşam tarzı ve taşıdığı özellikler dolayısıyla bir taşra yerleşimi olduğunu düşünmeye imkan vermektedir. Yenipazar, gündelik yaşamında ihtiyaçlarını büyük çoğunlukla Nazilli ilçesinden karşılamakta olup yakın çevredeki

büyükşehirler arasında ise en fazla Aydın ile iletişim ve ilişki içinde bulunmaktadır. Yenipazar ilçe merkezi ile köylerin ilişkisi fiziksel yakınlığın da etkisiyle yalnızca pazar ile sınırlı olup düşük bir oranda eğitim amacıyla köylerden ilçe merkezine gelip yerleşenler de olmaktadır.

Tanıl Bora (2013: 52) taşrayı geleneğin son kalesi ve “gizli gücü”nün pınarı olarak telakki edildiği için muhafazakar ideolojinin yurdu olarak görmektedir. Benzer şekilde Melih Pekdemir (2013: 79) de taşrada devrimin bile muhafazakar bir tarzda yapılması gerektiğini söylemektedir. Bilmezden gelme anlamına gelen söz sanatı “tecahülü ariflik” taşrada her türlü sorumluluğu merkeze yükleme kurnazlığı şeklinde görülmektedir. Ama dayanışma ve misafirperverlik söz konusu olduğunda bu, ezbere bilinen ve önyargısız bir taşra klasiği olmaktadır. Nitekim 6360 sayılı Kanunla büyükşehir belediyesine dönüşmüş olan Aydın’da bir ilçe belediyesi olan Yenipazar Belediye başkanı Zafer Savcı’nın “*Bu yasa ile yapılan şey ilçe belediyelerinin yok sayılmasıdır. Biz burada ne yapabiliriz ki? Para yok. Eğer bu sistem devam edecekse büyükşehir buralara genel müdür, daire başkanı vb. ataması lazım. Mevcut haliyle hem yetki karmaşası hem de maddi imkansızlıklar konularında sıkıntılar yaşıyoruz*” şeklindeki eleştirileri (Zafer Savcı ile kişisel görüşme, Nisan 2016) taşranın söz konusu edilen özelliklerinin Yenipazar açısından da geçerli olduğunu göstermektedir.

Yenipazar’da sakin şehir ideali, belediye başkanının gayreti ve kararı ile başlamış ve ivme kazanmış; ancak bir taslak olmaktan öteye gidememiştir. Yenipazar, sosyal yaşam alanı pazarla sınırlı olan bir kasabadır. Gündelik yaşamdaki ihtiyaçlarını çevresindeki ilçeler arasında en çok Nazilli’ye, büyükşehirler arasında ise en çok Aydın merkeze giderek karşılamaktadır. Yenipazar gibi durağan kasabalar için süregelen kültürel ritüel, “hep daha büyük bir merkezin olanaklarından yararlanmak” (Nacak, 2017: 55) şeklinde olmuştur. Nitekim Gürbilek (2010: 52), “Taşranın ufku, her zaman büyükşehirdir. Ona ufuk açan da, onu ufkun berisine kapatan, taşra kılan da büyükşehirdir” diyerek bu faktörün ortaya çıkan sonuçta etkili olduğu düşüncemizi desteklemektedir.

Aynı kaygılarla ortaya çıkan ve aynı kriterlerin uygulanması ile homojen bir kalkınma modeli olarak görülmesi beklenen sakin şehirlerin uygulanmasındaki farklılıkları -örneğin Seferihisar ile Yenipazar’daki farklılıklar- nelerin etkilediğine ilişkin yapılacak bir değerlendirmede, kuşkusuz yerel kültürel özelliklerin ve coğrafyanın da önemine değinmek gerekir. Örneğin, Melih Pekdemir (2013: 79), “Belli ki, deniz kenarında kafa çekme fırsatı ile kahvede soba kenarında pinekleme mecburiyeti, insan tepkilerinde asla benzer sonuçlara yol açmayacaktır” diyerek bu farkı açıklamaktadır. Seferihisar’a kıyasla farklı bir coğrafi konuma sahip olan Yenipazar, kırsal özellikler gösteren ve “içeride kalmış” bir kasabadır.

Birkan’a (2013: 314-315) göre, taşrada görülen başlıca en önemli üç sorun, gittikçe yaygınlaşan işsizlik, kültür faaliyetlerinin ve mekanlarının yokluğu ve patriyarka (küçüklük ve samimiyetin gözetleme ve denetleme zeminini hazırlaması) şeklindedir. Yenipazar’da özellikle ilk iki sorunun varlığı yoğun bir şekilde

hissedilmektedir. Avrupa’da daha yaygın olmakla birlikte II. Cittaslow Küresel Raporu’na göre, “sakin şehirlerde ortalama iki kitabevi, üç sanat galerisi bulunmakta; sakin şehirlerin %76’sında en az bir tiyatro ya da konser salonu yer almakta, %81’inde bir müze veya arkeolojik/tarihi sit alanı bulunmaktadır” (Donat, 2016: 79). Yenipazar’da Yörük Ali Efe Müzesi ve Orthosia Antik Kenti dışında sayılanlardan hiçbirinin bulunmaması, Yenipazar’ın cazibe merkezi olamamasının sebeplerini oluşturmaktadır.

Bugünün hız, teknoloji ve tüketim gibi değerlerle örülmüş dünyası, insanı “kalabalık kentlerin canlılığından ve koşuşturmacasından uzakta, zamanın aritmiye düşmediği, mekanın betona gömülmediği, tüketimin piyasa ilişkilerine dönüştüremediği” bir arayışa yöneltmiştir (Çelik, 2017: 40). Bu arayış kuşkusuz ki taşraya yönelik ilgiyi de arttırmıştır. Aynı arayış, farklı bir kentleşme biçimi olarak sakin şehir hareketini de ortaya çıkarmıştır. Sakin şehirlerin yerine getirmesi gereken nüfusun azlığı ve yaşam tarzı olarak sakin ve yavaş bir yaşam gibi kriterlere bakıldığında taşra özellikleri ile örtüştüğü söylenebilir. Ama kültürel ve yapısal dinamiklerin de buna uygun olması gerekir. Yenipazar bu başarısızlığın net bir örneğini sunmaktadır.

Örneğin, yurtdışındaki sakin şehirlerde artan ziyaretçi talebine çözüm olarak genelde bölgenin kültürel ve tarihi özelliklerini yansıtan eski binaların restore edilerek butik otel yapılması ya da ev pansiyonculuğu şeklinde uygulamalar görülmektedir. Bu konuyla ilgili olarak Yenipazar’da Yüsrân Erden döneminde bahçeli eski bir yere butik otel yapılmasının düşünüldüğü ve ev pansiyonculuğunun uygulanmak istendiği; ancak halkın buna yanaşmadığı ve “yabancı insanları evinde istemediği” için sadece bir düşünce olarak kaldığı bilgisi edinilmiştir.

Sakin şehir olmanın önemli bir gereği olarak yerel mimarının korunmasına yönelik yine Yüsrân Erden döneminde cumhuriyet dönemi ve öncesine ait evlerin tespit edilerek restore edilmesi yönünde çalışmalar başladıysa da halkın tepki göstermesi nedeniyle yarım kaldığını hatırlatmak gerekir. Halkın bu tepkisinde birincil etken, tüm ülkede yükselişe geçen gayrimenkul sektörü ve kentsel dönüşüm yasaları ile ilişkilidir. Halkın buradaki motivasyonu, evlerini müteahhide verip kentsel dönüşüm karşılığında en az iki daire alma isteğidir.

Çiğdem’e (2013: 105) göre, taşrayı bir kasvet hali olarak tanımlamaya izin verecek en önemli unsur, yaşlılıktır. Yenipazar’ın köylerle birlikte nüfusu yaklaşık 13.000 iken bunun 10.500’ünü yaşlı nüfus oluşturmaktadır. Gençler, tarım ve hayvancılığın sağladığı olanaklardan daha fazlasını talep etmekte ve asgari ücretle fabrikalarda çalışma tercihiyle Denizli, Aydın, İzmir gibi şehir merkezlerine yerleşmektedir. Adnan Menderes Üniversitesi Yenipazar Meslek Yüksekokulu öğrencileri yöredeki genç nüfusun büyük bir çoğunluğunu oluşturmaktadır. Geriye kalan yaşlı nüfus ise ilçenin geleceğini iyileştirmek adına bir ivme yaratma potansiyeline sahip değildir ve Yenipazar Kadın Kooperatifi başkanı Fatma Özkan’ın da dediği gibi, “Yenipazar hep karınca yürüyüşü devam edecek” gibi görünmektedir. Bu durum, Alkan’ın (2013: 76) taşralılığı tarif ederken “hani şu

kısaca iki arada bir derede kalmak” diye tarif etmeye çalıştığı durumla örtüşmektedir.

5. Sonuç

Sakin şehir hareketi, temelinde İtalya’da Carlo Petrini öncülüğünde başlatılan yavaş yemek hareketine dayanmaktadır. Fast food alışkanlığının tüm dünyada yerel yemek kültürlerini homojenleştirme tehdidine karşı başlatılan bu hareket; iyi, temiz ve adil gıda yaklaşımını benimsemiş olup yerel yemek kültürlerini sürdürülebilir kılmayı hedeflemektedir. Yine aynı kaygı doğrultusunda, ancak bu sefer kentleri de içine alacak doğrultuda, İtalya’da başka bir hareket daha ortaya çıkmıştır. Yavaş yemek felsefesinin kendi yerel kültürlerini ve kimliğini korumak isteyen küçük kentlere genişletilmesi güdüsüyle başlatılan bu hareketin adı, sakin şehir hareketidir.

Sakin şehir, aynı zamanda birçok kriterin gerçekleştirilmesi ile üye olunabilen bir uluslararası birliğe sahiptir. Tüm dünyada üye sayısı hızlıca artan bu birlik, Türkiye’den de 15 kenti bünyesine dahil etmiş durumdadır. Araştırma alanını oluşturan Aydın ili Yenipazar ilçesinin sakin şehir olması ise, 2011 yılında gerçekleşmiştir.

Araştırmanın amacı, Yenipazar’da halkın sakin şehir olmayı nasıl algıladıklarını anket yoluyla belirlemek ve bu algılamada taşra özelliklerinin etkili olup olmadığını ortaya koymaktır. Bu doğrultuda Yenipazar ilçe merkezinde ikamet eden 405 kişiye anket uygulanmıştır. Araştırmada sakin şehir algısını oluşturan bileşenler; ekonomik kentsel yaşam kalitesi, fiziksel/mekânsal kentsel yaşam kalitesi, çevresel kentsel yaşam kalitesi, sosyal kentsel yaşam kalitesi ve kültürel kentsel yaşam kalitesi olmak üzere beş tanedir. Araştırmada kontrol değişkenleri yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, ikamet süresi, sürdürülen iş, yaşanan mahalle şeklindedir. Ayrıca katılımcıların yaşadıkları yerin sakin şehir olmasından duydukları memnuniyet düzeyini ölçmek amaçlı 5’li likert tipte bir soru sorulmuştur.

Sakin şehir olmaktan duyulan memnuniyet düzeyi ile sakin şehir algısını oluşturan bileşenler arasındaki ilişkiyi analiz etmek için çapraz tablo analizi kullanılmıştır. Bunun sonucunda sakin şehir olmaktan duyulan memnuniyet düzeyi değişkeni üzerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulgularanan değişkenler yaş, ikamet süresi ve sürdürülen iş değişkenleri olarak tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular özetle şu şekildedir:

- Her bir değişken için en fazla yüksek memnuniyete sahip yaş grubu 35-44 yaş arası grup iken, en fazla düşük memnuniyete sahip yaş grubu 65 yaş ve üzeri grup olarak tespit edilmiştir. En fazla düşük memnuniyete sahip ikinci grup ise, 18-24 yaş arası (%67,2) olarak tespit edilmiştir.
- Her bir değişken için en fazla yüksek memnuniyete sahip yüzde, 26-50 yıl arası süredir ikamet etmekte olan katılımcılarda iken, en fazla düşük memnuniyete sahip yüzde, 0-5 yıl arası süredir ikamet etmekte olan katılımcılar olarak tespit edilmiştir.

- Genel olarak en fazla yüksek memnuniyete sahip gruplar, işçi-memur grubu ile “diğer” meslek grubu iken en fazla düşük memnuniyete sahip grup, sakin şehir algısını oluşturan her bir değişken için (ekonomik, fiziksel/mekânsal, çevresel, sosyal, kültürel kentsel yaşam kalitesine yönelik değerlendirmeler/algılamalar) çalışmayan katılımcılar olarak tespit edilmiştir. Ayrıca en fazla düşük memnuniyete sahip ikinci grup, yine her bir değişken için aynı olacak şekilde, öğrencilerdir.

Buna karşın anlamlı farklılık bulgulanmayan değişkenler cinsiyet, eğitim düzeyi ve yaşanan mahalle değişkenleri olarak tespit edilmiştir. Başka bir deyişle sakin şehir algısını oluşturan tüm değişkenler, araştırmaya dahil edilen kadın ve erkek katılımcılar, farklı eğitim düzeyleri ve farklı mahallelerde ikamet eden katılımcılar arasında %95 güven düzeyinde farklılaşmamaktadır.

Ayrıca anket formunda yer alan ifadeler katılımcıların verdikleri cevapların frekans analiziyle değerlendirilmesi sonucunda katılımcıların yalnızca sakin şehir olmanın ekonomik kentsel yaşam kalitesine yönelik olumlu olarak algıladıkları ifadeler olduğu görülmüştür. Bu ifadeler;

- “Sakin şehir olmak, yaşadığım yerde yerel esnafın gelir düzeyini arttırmıştır” (Kesinlikle katılıyorum: %5,8; Katılıyorum: %28,9, Orta Derecede Katılıyorum: %23,1),
- “Sakin şehir olduktan sonra yaşadığım yerde kurulan yöresel pazarlar istihdam olanaklarını arttırmıştır” (Kesinlikle katılıyorum: %5,8; Katılıyorum: %33,4, Orta Derecede Katılıyorum: %21,9),
- “Sakin şehir olmak, yaşadığım yerde kadınların işgücüne katılım oranını arttırmıştır” (Kesinlikle katılıyorum: %6; Katılıyorum: %21,6, Orta Derecede Katılıyorum: %23,6) ifadeleridir.

Ancak bunun fiziksel/mekansal, çevresel, sosyal ve kültürel kentsel yaşam kalitesine yönelik genel olarak algılamaların olumsuz olduğu bulgulanmıştır.

Araştırmaya ilişkin olarak belirtilmesi gereken önemli bir husus, araştırma alanı olarak Yenipazar’ın seçilmiş olmasının beraberinde getirdiği dezavantajlardır. Öncelikle, Yenipazar’ın 2011 yılında sakin şehir unvanını kazanmasının ardından 2014 yerel seçimlerinde belediye başkanının değişmiş olması ve mevcut belediye başkanının sakin şehir unvanına sahip çıkmaması, pek çok projenin yarıda kalmasına neden olmuştur. Ayrıca Yenipazar’da sakin şehir sürecini başlatanların yöreden ayrılmış olduğu, halkın sakin şehir olmanın Yenipazar için ne anlama geldiği ile ilgili bilgi ve bilinç sahibi olmadığı, aktif olarak yürütülmesi gereken uygulama ya da projelerin eksik olduğu ve halkın sakin şehir sözünü artık hiç duymadığı görülmüştür.

Türkiye’de 1950 yılından itibaren genel olarak kentin çekiciliğine karşın kırsal alanın iticiliğine bağlanan kırdan kente doğru nüfus hareketleri başlamıştır. Bu dönemi yaratan nedenler olarak kırsal alanlardaki ve ekonomik olarak geri kalmış

bölgelerdeki iş imkanlarının yetersizliği ve nüfusun kendine yetemez hale gelmesi sayılabilir. Gelişmekte olan ülkelerin birçoğunda kırdan kente olan göçler, sanayileşmenin beklenen bir sonucu olarak değerlendirilmiştir. Yenipazar'da da gözlemlendiği üzere günümüzde bu nüfus hareketleri hala varlığını sürdürmektedir. Yenipazar'da sanayinin yokluğuna karşın nüfusun büyük bir çoğunluğunun tarımla geçinmekte olması, geçimlik üretim yapan üretici köylülerin varlığı, işgücü kapasitesinin, verimliliğin ve ekonomik canlılığın azalması anlamına gelen yaşlı nüfusun fazlalığı gibi faktörlerin sakin şehir olmaktan duyulan memnuniyet düzeyini olumsuz etkilediği söylenebilir.

Bilindiği üzere sakin şehir hareketi, daha çok İtalya'daki küçük ve orta ölçekli kasabalardan esinlenilerek geliştirilmiştir. Bu durumun hareketin başarısı ve diğer ülkelerdeki uygulanabilirliği açısından bir dezavantaj teşkil ettiği söylenebilir. Çünkü İtalya gibi Avrupa ülkelerinde böyle hareketlerin işlevsel olabilmesi için gerekli olan altyapının büyük bir çoğunluğu halihazırda mevcut olup bu etken, hareketin başarıya ulaşmasında büyük bir rol oynamıştır. Oysa Türkiye gibi ülkelerde böyle bir altyapı gerek fiziksel gerekse sosyo-kültürel anlamda mevcut olmayıp topyekûn bir dönüşümü gerekli kılmaktadır. Sakin şehir olmanın gerektirdiği dönüşüm sürecini halkın özümseyebilmesi için uzun bir zamana ihtiyaç vardır.

Yenipazar'ın eksiklerini tolere edebilecek özellikler (yöresel ve organik ürünler, yeme-içme kültürünün zenginliği, tarihsel birikim, sosyal ilişkilerin güçlü olması vb.) görülmekle birlikte örneğin rekreasyon aktivitelerinde uzmanlaşma gibi uzmanlaşma ve çeşitlilik sağlayacak bir yapının olmayışı da göze çarpmaktadır. Çünkü küreselleşme, coğrafik farklılıkları ve uzmanlaşmayı gün geçtikçe daha fazla ön plana çıkarmakta, kent ve bölgelerin belli bir alanda uzmanlaşması veya çeşitlilik gösteren bir ekonomik yapıya sahip olmasını gerektirmektedir. Dinamikler değişince, yeni dinamiklere ayak uyduramayanlar, yani karşılaştırmalı avantajlara sahip olmayanlar, dışlanmakta ve geride kalmaktadır. Bu süreç, eşitsizlikleri ve uçurumları derinleştirmektedir. Sakin Şehirler Birliği içinde yer alan üyelerin de kendi güçlü ve zayıf yönlerini, fırsatlarını ve tehditlerini kıyaslayarak kendilerini farklılaştırmaları gerekmektedir. Bunu başaramayan Yenipazar, sakin şehir modelinin kurgulandığı haliyle çalışmayabileceğine dair net bir örnek sunmaktadır.

Kaynakça

- Alkan, A. T. (2013). Memleketin Taşra Hali. T. Bora (Der.) içinde, *Taşraya Bakmak* (s. 67-77). İstanbul: İletişim.
- Alver, K. (2017). *Taşra Halleri*, Konya: Çizgi Kitabevi.
- Bilgi, M. G. (2013). Türkiye'nin Sakin Şehirlerinde Permakültürel Koruma, Planlama, Yönetim ve Eğitim Pratikleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 29, 45-57.

- Birkan, T. (2013). Taşraya Hiç Bahar Gelmez Mi?. T. Bora (Der.) içinde, *Taşraya Bakmak* (s. 297-317). İstanbul: İletişim.
- Bora, T. (2013). Taşralaşan ve Taşrasını Kaybeden Türkiye. T. Bora (Der.) içinde, *Taşraya Bakmak* (s. 37-67). İstanbul: İletişim.
- Çelik, C. (2017). Taşrayı Anlamak: Dönüşen Taşra Tasavvuru. K. Alver (Der.) içinde, *Taşra Halleri* (s. 27-43). Konya: Çizgi Kitabevi.
- Çiğdem, A. (2013). Taşra Karalaması. T. Bora (Der.) içinde, *Taşraya Bakmak* (s. 101-115), İstanbul: İletişim.
- Donat, O. (2016). Sakin Kent (Cittaslow) Üyeliğinin Kamusal Mekanlara Etkisi: Türkiye'deki Sakin Kentler Üzerine Bir İnceleme. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Göçkan, E. (2012). İzmir İli Yavaş Şehir Seferihisar Örneğinde Doğal ve Kültürel Yapı Üzerine Araştırmalar. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi- Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Güngör, M. ve Bulut, Y. (2008). Ki kare Testi Üzerine. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, 7(1), 84-89.
- Gürbilek, N. (2010). *Yer Değiştiren Gölge*, (3. Baskı), İstanbul: Metis.
- <http://cittaslowseferihisar.org/>
- <http://cittaslowturkiye.org/>
- Karataş, A. ve Karabağ, Ö. (2013). Cittaslow Hareketinde Çevre Eğitiminin Önemi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(29), 1-21.
- Kıray, M. B. (1964). *Ereğli: Ağır Sanayiden Önce Bir Sahil Kasabası*, İstanbul: Bağlam.
- Nacak, İ. (2017). Taşra ve Ötekileştirme. K. Alver (Der.), içinde, *Taşra Halleri* (s. 43-81). Konya: Çizgi Kitabevi.
- Pekdemir, M. (2013). Taşranın “taşı toprağı altın”da ne vardır?. T. Bora (Der.) içinde, *Taşraya Bakmak* içinde (s. 77-101). İstanbul: İletişim.